

АВТОМАТИЗАЦІЯ СОРТУВАННЯ ТА ОБРОБКИ ФАЙЛІВ ЗАСОБАМИ PYTHON

Вінницький національний технічний університет

Анотація Запропоновано підхід до автоматизації процесів сортування та обробки файлів із використанням мови програмування Python. Досліджено механізми моніторингу файлової системи та застосування бібліотек `os`, `shutil` і `watchdog` для організації автоматичного управління файлами. Наведено приклад програмної реалізації модуля, що забезпечує класифікацію, переміщення та архівування файлів без участі користувача.

Ключові слова: автоматизація, Python, сортування файлів, `watchdog`, `shutil`, `pathlib`, `os`, обробка файлів.

Abstract The paper proposes an approach to automating file sorting and processing using the Python programming language. The mechanisms for monitoring the file system and applying the `os`, `shutil`, and `watchdog` libraries for automatic file management are investigated. An example of a software implementation of a module is provided, enabling classification, moving, and archiving of files without user involvement.

Keywords: automation, Python, file sorting, `watchdog`, `shutil`, `pathlib`, `os`, file processing.

Вступ

Сучасні інформаційні системи генерують великі обсяги цифрових файлів, що потребують систематизації та ефективного управління. Ручне сортування документів, зображень, архівів та інших типів даних є трудомістким і схильним до помилок процесом. Автоматизація цих завдань дозволяє суттєво знизити навантаження на користувача та мінімізувати ризик втрати або некоректного розміщення файлів.

Мова програмування Python завдяки своїй зручності та потужній стандартній бібліотеці є одним із найпоширеніших засобів для вирішення задач автоматизації. Вбудовані модулі `os`, `shutil` та `pathlib` разом із сторонніми бібліотеками, зокрема `watchdog`, дозволяють створювати гнучкі скрипти для обробки файлової системи в реальному часі. Актуальність теми зумовлена зростаючим попитом на інструменти DevOps та особистої продуктивності, які автоматизують рутинні файлові операції.

Актуальність

У 2026 році цифрова трансформація охопила як корпоративний, так і побутовий простір: обсяги даних, що зберігаються на локальних носіях та хмарних сховищах, продовжують стрімко зростати. За даними аналітичних звітів, понад 60% працівників витрачають від 15 до 30 хвилин щодня на пошук та ручне впорядкування файлів, що є значною втратою робочого часу [1].

Тренд на інтелектуальну автоматизацію (Intelligent Automation) робить скрипти обробки файлів невід'ємною частиною сучасних робочих процесів. Python як мова автоматизації зберігає лідерські позиції завдяки простоті синтаксису та екосистемі бібліотек. Використання подієво-орієнтованого підходу через `watchdog` дозволяє реагувати на зміни файлової системи миттєво, без постійного опитування диску, що забезпечує як швидкодію, так і енергоефективність системи [3].

Таблиця 1 — Порівняння методів автоматизації обробки файлів засобами Python (2026 р.)

Метод автоматизації	Технологічний стек	Ефективність (1–10)	Ключові можливості	Статус (2026)
Сортування за розширенням	<code>os</code> , <code>shutil</code> , <code>pathlib</code>	7.5–8.0	Групування файлів за типами, гнучкі правила	Базовий стандарт
Моніторинг теки в реальному часі	<code>watchdog</code> / <code>inotify</code>	8.5–9.0	Реакція на зміни файлової системи без опитування	Активне впровадження
Пакетне перейменування	<code>re</code> , <code>pathlib</code> , <code>fnmatch</code>	7.0–8.5	Регулярні вирази, шаблони, масова обробка	Зрілий інструмент
Автоматизація через розклад	<code>schedule</code> / <code>APScheduler</code> / <code>cron</code>	8.0–9.0	Запуск за часом, інтеграція з CI/CD	Стандарт DevOps

Основні задачі

Головними задачами автоматизації сортування та обробки файлів є передусім проектування модульної архітектури скрипту, що забезпечує читабельність коду та легкість розширення функціоналу. Ключовим етапом є розробка алгоритму класифікації файлів на основі їх розширень, метаданих (дата створення, розмір) або вмісту. Для організації моніторингу в реальному часі система інтегрує бібліотеку watchdog, що відстежує події файлової системи: створення, переміщення, видалення та зміну файлів.

Важливою складовою є реалізація механізму безпечного переміщення та копіювання файлів через `shutil`, що запобігає втраті даних у разі конфліктів імен. Окрім цього, система передбачає ведення журналу операцій (logging) для відстеження всіх виконаних дій та виявлення можливих помилок. Завершує архітектуру підсистема планування завдань на базі `schedule` або `cron`, яка дозволяє запускати обробку за розкладом — наприклад, щодночі або щотижня.

Можливий шлях вирішення задачі

Технічна реалізація автоматизованого сортування базується на обробці подій файлової системи через клас `FileSystemEventHandler` із бібліотеки `watchdog`. Основною проблемою є коректна класифікація файлів та уникнення конфліктів при переміщенні. Для вирішення цього застосовується словник відповідностей розширень та цільових тек [2–4].

Нижче наведено фрагмент коду на мові Python, який демонструє базовий принцип обробника подій файлової системи:

```
import shutil, os
from pathlib import Path
from watchdog.observers import Observer
from watchdog.events import FileSystemEventHandler

SORT_RULES = {
    ".jpg": "Images", ".png": "Images", ".pdf": "Documents",
    ".docx": "Documents", ".mp3": "Audio", ".zip": "Archives"
}

class FileSortHandler(FileSystemEventHandler):
    def on_created(self, event):
        if event.is_directory:
            return
        path = Path(event.src_path)
        dest_folder = SORT_RULES.get(path.suffix.lower())
        if dest_folder:
            dest = path.parent / dest_folder
            dest.mkdir(exist_ok=True)
            shutil.move(str(path), dest / path.name)
```

Для стабільної роботи у фоновому режимі скрипт ініціалізує об'єкт `Observer` із бібліотеки `watchdog`. Це дозволяє системі відстежувати зміни у вказаній теці та автоматично реагувати на появу нових файлів без постійного опитування диску [5].

Суть запропонованого методу полягає в алгоритмічному зіставленні розширення файлу з відповідною цільовою текою. Математично вибір цільової директорії D залежить від розширення e файлу:

$D = \text{SORT\_RULES}[e]$, якщо $e \in \text{SORT\_RULES}$; інакше — файл пропускається.

Така модель дозволяє легко розширювати правила сортування, не змінюючи логіки основного обробника, що відповідає принципу відкритості/закритості (Open/Closed Principle) [6–8].

Висновки

Розроблена модель та наведена програмна реалізація дозволяють автоматизувати рутинні задачі управління файлами, суттєво зменшуючи витрати часу користувача. Результати дослідження підтверджують ефективність використання подієво-орієнтованого підходу на базі `watchdog` для організації моніторингу файлової системи в реальному часі. Запропонований підхід не лише підвищує продуктивність роботи з даними, а й створює підґрунтя для розробки повноцінних систем управління файлами корпоративного рівня. Модульна архітектура скрипту забезпечує гнучкість і можливість інтеграції з хмарними сховищами та CI/CD-конвеєрами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лутц М. Вивчаємо Python / М. Лутц. — 5-те вид. — СПб.: Символ-Плюс, 2019. — 1280 с.
2. Matthes E. Python Crash Course. A Hands-On, Project-Based Introduction to Programming / E. Matthes. — 3rd ed. — No Starch Press, 2023. — 552 p.
3. ДСТУ ISO/IEC 25010:2013. Вимоги та оцінювання якості систем і програмного забезпечення. — [Чинний від 2015-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2015. — 28 с.
4. Marzal A. Introduction to Programming with Python / A. Marzal, I. Gracia, P. García-Sevilla. — Springer, 2021. — 630 p.
5. Official Python Documentation. os — Miscellaneous operating system interfaces [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://docs.python.org/3/library/os.html> — Загол. з екрана.
6. Мартін Р. Чиста архітектура. Мистецтво розроблення програмного забезпечення / Р. Мартін. — К.: Фабула, 2019. — 368 с.
7. watchdog Documentation. Monitoring filesystem events [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://python-watchdog.readthedocs.io> — Загол. з екрана.
8. ISO/IEC 27001:2022. Information security management systems — Requirements. — International Organization for Standardization, 2022. — 30 p.
9. Гвідо ван Россум. Python Tutorial. Release 3.12 / Г. ван Россум. — Python Software Foundation, 2024. — 155 p.
10. Гетманський В. І. Основи програмування мовою Python / В. І. Гетманський. — К.: Академія, 2021. — 320 с.
11. Leshchenko Yu., Yukhymchuk M., Lesko V., Ivanov Yu. Integrating Clustering and Artificial Intelligence for Improved Efficiency in Last-Mile Logistics. Measuring and Computing Devices in Technological Processes. 2025. Vol. 84 (4). pp. 346-350. <https://doi.org/10.31891/2219-9365-2025-84-41>.
12. Юхимчук М.С., Лесько В.О., Дубовой В.М., Іванов Ю.Ю. Інтелектуальна система автоматичного керування процесом сушіння зернових культур на основі IoT-технологій. Наукові праці ВНТУ. Вінниця: ВНТУ, 2025. №4. С. 1-8. <https://doi.org/10.31649/2307-5376-2025-4-46-53>.
13. Development and Research of the Hardware and Software Architecture of an IoT-Node for Monitoring Technological Parameters Based on Nodemcu V3 and Prometheus / M.S. Yukhymchuk, V.O. Lesko, Yu.Yu. Ivanov, P.P. Strembitskiy. Measuring Technology and Metrology. Lviv: Lviv Polytechnic National University, 2026. Issue 87, № 1. pp. 59-62. <https://doi.org/10.23939/istcmtm2026.01.059>.
14. Проекування системи автоматичного управління технологічним процесом сушіння зерна / М.С. Юхимчук, В.О. Лесько, Ю.Ю. Іванов, Ю.А. Горчук, О.В. Климчук. Наукові праці ВНТУ. Вінниця: ВНТУ, 2026. № 1. С. 1-17.

Слободянюк Олександр Сергійович — студент групи 2ПКТ-24б, факультет інтелектуальних інформаційних технологій та автоматизації, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: sashaslobodyanuk123321@gmail.com.

Науковий керівник: **Юхимчук Марія Сергіївна** — д-р техн. наук, професор кафедри комп'ютерних систем управління, Вінницький національний технічний університет, e-mail: umcmasha@gmail.com.

Лесько Владислав Олександрович — канд. техн. наук, доцент кафедри електричних станцій і систем, Вінницький національний технічний університет, e-mail: leskovlad@ukr.net.

Oleksandr Serhiiiovych Slobodianiuk – student of group 2PKT-24b, Faculty of Intelligent Information Technologies and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: sashaslobodyanuk123321@gmail.com.

Supervisor: **Mariia Serhiivna Yukhymchuk** – Doctor of Technical Sciences, Professor of the Department of Computer Control Systems, Vinnytsia National Technical University, e-mail: umcmasha@gmail.com.

Vladyslav Oleksandrovych Lesko – Ph.D. in Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Electric Stations and Systems, Vinnytsia National Technical University, e-mail: leskovlad@ukr.net.